

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ
(Мінекономрозвитку)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 253-93-94, факс (044) 253-63-71
Web: <http://www.me.gov.ua>, e-mail: meconomy@me.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508596

№ _____

На № _____ від _____

Рахункова палата України

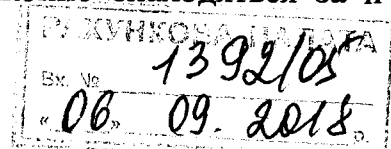
Щодо результату аудиту

На виконання резолюції Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України С. Кубіва від 27.07.2018 № 30034/1/1-18 Мінекономрозвитку спільно з ДФС, Мінфіном та за участю НБУ опрацювало рішення Рахункової палати від 26.06.2018 № 15-5 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності виконання повноважень державними органами щодо забезпечення контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог валютного законодавства» (далі – Звіт про результати аудиту) надіслане листом Рахункової палати від 19.07.2018 № 16-1676, та повідомляє.

Міністерство фінансів України у своєму листі від 22.08.2018 № 14020-10-5/22234 (копія листа додається), зокрема повідомило, що ДФС відповідно до покладених на неї завдань організовує проведення перевірок щодо дотримання встановлених законом строків здійснення розрахунків в іноземній валюті.

Разом з цим, згідно з Податковим кодексом України здійснення контролю за встановленими законом строками проведення розрахунків в іноземній валюті, застосування і своєчасне стягнення сум передбачених законом штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) за порушення валютного законодавства віднесені до функцій контролюючих органів.

Державна фіскальна служба України у своєму листі від 07.08.2018 № 14064/5/99-99-14-06-02-16 (копія листа додається), зокрема повідомила, що на сьогодні питання декларування валютних цінностей та іншого майна резидентів, яке перебуває за межами України, регулюється Указом Президента України від 18 червня 2018 року № 139/2018, невідкладні заходи щодо повернення в Україну грошових коштів, які незаконно знаходяться за її межами, здійснюються згідно з положеннями Закону України від 18 червня 2018 року № 1392/05-ВР, невідкладні заходи щодо повернення в Україну грошових коштів, які незаконно знаходяться за її межами, здійснюються згідно з положеннями Закону України від 18 червня 2018 року № 1392/05-ВР, невідкладні заходи щодо повернення в Україну грошових коштів, які незаконно знаходяться за її межами, здійснюються згідно з положеннями Закону України від 18 червня 2018 року № 1392/05-ВР.

№1392/05 від 06.09.2018

межами», статтею 9 Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» та наказом Міністерства фінансів України від 25.12.1995 № 207 «Про затвердження форми Декларації про валютні цінності, доходи та майно, що належить резиденту України і знаходиться за її межами».

Водночас, пунктом 80 Плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 615-р, передбачено скасування звітності щодо декларування валютних цінностей.

Зазначені пропозиції Кабінету Міністрів України були підтримані Національним банком України, як головним органом валютного контролю, та знайшли своє відображення в Законі України «Про валюту і валютні операції» (далі- Закон № 2473), нормами якого не передбачено проведення декларування валютних цінностей та іншого майна резидентів, яке їм належить та перебуває за межами України.

Щодо визначення поняття дати імпорту (завершення імпортової операції) товарів для цілей валютного контролю ДФС зазначає, що чинна норма статті 2 Закону України від 23 вересня 1994 185/94-ВР «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» (далі – Закон № 185) не дає чіткого визначення поняття дати імпорту (завершення імпортової операції) товарів для цілей валютного контролю.

Неоднозначне розуміння поняття дати імпорту товарів призводить до численних скарг учасників зовнішньоекономічної діяльності та звернень до судових органів.

З метою чіткого визначення моменту завершення імпортової операції у випадку вивезення товару на територію України, якщо така продукція згідно із законодавством України підлягає митному оформленню, та з метою запобігання виведення капіталу за межі України за імпортними договорами, ДФС неодноразово направлялися Кабінету Міністрів України, Міністерству фінансів України пропозиції щодо врегулювання зазначеного питання.

Оскільки стаття 13 Закону № 2473 також не містить визначення моменту завершення імпортової операції, ДФС пропонує пункт 3 вищезазначеної статті доповнити новим абзацом такого змісту:

«Завершенням імпортової операції у випадку ввезення товару на територію України, якщо така продукція згідно із законодавством України підлягає митному оформленню, є дата оформлення митної декларації у митних режимах, що завершують перебування товару під митним контролем, а у разі імпорту робіт (послуг), прав інтелектуальної власності – момент підписання документа, що засвідчує виконання нерезидентом робіт, надання послуг, передавання прав інтелектуальності власності та інших немайнових прав, призначених для продажу (оплатної передачі)».

Стосовно зарахування до державного бюджету позитивної курсової різниці, що виникає внаслідок продажу уповноваженим банком на міжбанківському валютному ринку України придбаної резидентом валюти у разі порушення ним строків її продажу, необхідно зазначити, що ця вимога передбачена статтею 5 Закону № 185 та діє до введення в дію Закону № 2473.

Разом з тим бухгалтерський облік курсової різниці від перерахунку грошових коштів в іноземній валюті та їх врахування у складі доходів (витрат) здійснюється відповідно до Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193.

Мінекономрозвитку опрацювало Звіт про результати аудиту та повідомляє наступне.

Статтею 1 Закону України «Про Рахункову палату» встановлено, що Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням. Аудит ефективності, який здійснюється Рахунковою палатою, за статтею 4 Закону України «Про Рахункову палату», передбачає встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо своєчасності і повноти бюджетних надходжень, продуктивності, результативності, економності використання бюджетних коштів їх розпорядниками та одержувачами, законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу, стану внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів.

Мінекономрозвитку України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, а також указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України та Положенням про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459.

Так, відповідно до Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459 до функцій Міністерства не належить безпосередній контроль за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог валютного законодавства.

З метою встановлення режиму валютного регулювання, який передбачає вільне проведення валютних операцій їх суб'єктами, що має на меті покращення простоти проведення таких операцій, покращення інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості України, а також реалізацію зобов'язань, прийнятих Україною згідно з міжнародними угодами 21 червня 2018 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про валюту і валютні операції» (далі - Закон), який буде введено в дію 07.02.2019 року.

Законом, зокрема скасовано механізм спеціальних санкцій, передбачених статтею 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», яким забезпечується контроль держави над зовнішньоекономічною діяльністю українських та іноземних суб'єктів господарювання, що допустили порушення законодавства.

За інформацією контролюючих та правоохоронних органів виключення Законом статті 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» призведе до втрати ефективного засобу протидії діяльності підприємств, установ, організацій, діяльність яких пов'язана із суб'єктами терористичних

організацій так званих «ДНР»/«ЛНР», зі сплатою митних платежів та інших зборів до їх «бюджетів», тобто фінансування їх злочинної діяльності.

Використання такого інструменту як спеціальних санкцій, передбачених статтею 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» мінімізувало відтік валютної виручки за кордон, було засобом блокування діяльності фіктивних фірм, конвертаційних центрів, які використовуються фінансово-промисловими групами для непродуктивного витоку капіталу за кордон.

Слід зазначити, що механізм застосування аналогічних обмежувальних заходів відповідно до Закону України «Про санкції» складніший та довготривалий, тому не дозволяє оперативно та ефективно реагувати на наявні загрози.

З огляду на відсутність дієвих механізмів оперативного впливу на запобігання фінансуванню терористичної діяльності «ДНР»/«ЛНР», суб'єктів господарювання, які діють в інтересах країни-агресора, тіньовому виведенню коштів з України, є необхідність наділення державних органів повноваженнями організаційно-правового характеру з протидії вищевикладеним явищам та встановлення відповідальності за таку діяльність.

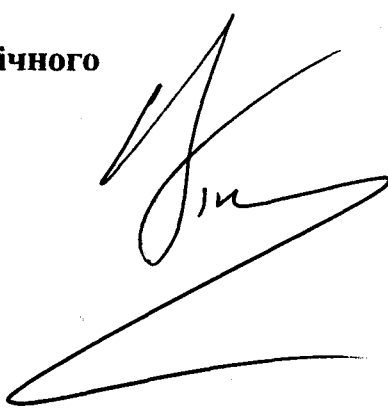
У зв'язку з прийняттям Закону України «Про валюту і валютні операції», та на виконання пп. 1, 2, 3, 6, 7, 8 Плану організації підготовки проектів актів, необхідних для забезпечення реалізації Закону України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції», схваленого на засіданні Кабінету Міністрів 11 липня 2018 р. (протокол № 27), наданого Секретаріатом Кабінету Міністрів України від 12.07.2018 № 27330/1/1-18 Мінекономрозвитку розробляє проекти нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону.

Позиція НБУ щодо Звіту про результати аудиту викладена у листі Національного банку України від 23.08.2018 № 25-0006/46056 (копія листа додається).

Додатки: лист ДФС на 2 арк;
лист НБУ на 8 арк;
лист Мінфіну на 1 арк.

**Заступник Міністра економічного
розвитку і торгівлі України**

М. І. Тітарчук

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
(Мінфін)

вул. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044) 206-59-47, 206-59-48, факс 425-90-26
E-mail: infomf@minfin.gov.ua Код ЄДРПОУ 00013480

22.08.2018 № 4020-10 - 5 / 22234
На № _____ від _____

Міністерство економічного
розвитку і торгівлі України

Міністерство фінансів на виконання доручення Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України Кубіва С. І. від 27.07.2018 № 30034/1/1-18 розглянуло лист Рахункової плати від 19.07.2018 № 16-1676 і, в межах своєї компетенції, повідомляє.

Відповідно до Положення про Державну фіскальну службу України, що затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 № 236, реалізація державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк є одним з основних завдань ДФС.

При цьому, ДФС відповідно до покладених на неї завдань організовує проведення перевірок щодо дотримання встановлених законом строків здійснення розрахунків в іноземній валюті.

Разом з цим, згідно з Податковим кодексом України здійснення контролю за встановленими законом строками проведення розрахунків в іноземній валюті, застосування і своєчасне стягнення сум передбачених законом штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) за порушення валютного законодавства віднесені до функцій контролюючих органів.

Також слід зазначити, що 07.07.2018 набрав чинності Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон), який вводить в дію з 07.02.2019.

11.07.2018 на засіданні Кабінету Міністрів України (протокол № 27) було схвалено План організації підготовки проектів актів, необхідних для забезпечення реалізації Закону (витяг з протоколу засідання), який передбачає заходи щодо реалізації положень Закону, строки їх виконання та відповідальних виконавців.

Одночасно повідомляємо, що у разі надходження проектів нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію рекомендацій Рахункової палати України, Мінфін розгляне їх в установленому порядку.

Заступник Міністра

Ю. ГЕЛЕТІЙ

328567

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДФС)

Львівська пл., 8, м. Київ-53, МСП 04655, тел.: (044) 272-51-59, факс: (044) 272-08-41
www.sfs.gov.ua; e-mail: kabmin_doc@sfs.gov.ua, gromada@sfs.gov.ua Код ЄДРПОУ 39292197

07.08.2018 № 14064/5/99-99-14-06-02-16 від 30034/1/ від 27.07.2018
11-18

Міністерство економічного
розвитку і торгівлі України

Про виконання доручення
Кабінету Міністрів України

Державна фіскальна служба України на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 27.07.2018 № 30034/1/1-18 (вх. ДФС № 1854/3 від 27.07.2018) до листа Рахункової палати від 19.07.2018 № 16-1676 у межах компетенції опрацювала рішення Рахункової палати від 26 червня 2018 року № 15-5 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності виконання повноважень державними органами щодо забезпечення контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог валютного законодавства» та, зокрема, щодо частини третьої рішення повідомляє.

На сьогодні питання декларування валютних цінностей та іншого майна резидентів, яке перебуває за межами України, регулюється Указом Президента України від 18 червня 1994 року № 319/94 «Про невідкладні заходи щодо повернення в Україну валютних цінностей, що незаконно знаходяться за її межами», статтею 9 Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» та наказом Міністерства фінансів України від 25.12.1995 № 207 «Про затвердження форми Декларації про валютні цінності, доходи та майно, що належать резиденту України і знаходяться за її межами».

Водночас пунктом 80 Плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 615-р, передбачено скасування звітності щодо декларування валютних цінностей.

Зазначені пропозиції Кабінету Міністрів України були підтримані Національним банком України, як головним органом валютного контролю, та знайшли своє відображення в Законі України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон № 2473), нормами якого не передбачено проведення декларування валютних цінностей та іншого майна резидентів, яке їм належить та перебуває за межами України.

К
Державна фіскальна служба України
14064/5/99-99-14-06-02-16 від 07.08.2018

Щодо визначення поняття дати імпорту (завершення імпортової операції) товарів для цілей валютного контролю зазначаємо, що чинна норма статті 2 Закону України від 23 вересня 1994 року № 185/94-ВР «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» (далі – Закон № 185) не дає чіткого визначення поняття дати імпорту (завершення імпортової операції) товарів для цілей валютного контролю.

Неоднозначне розуміння поняття дати імпорту товарів призводить до численних скарг учасників зовнішньоекономічної діяльності та звернень до судових органів.

З метою чіткого визначення моменту завершення імпортової операції у випадку ввезення товару на територію України, якщо така продукція згідно із законодавством України підлягає митному оформленню, та з метою запобігання виведення капіталу за межі України за імпортними договорами, ДФС неодноразово направлялися Кабінету Міністрів України, Міністерству фінансів України пропозиції щодо врегулювання зазначеного питання.

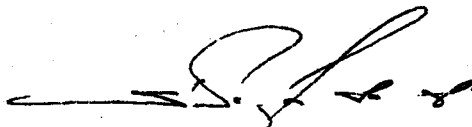
Оскільки стаття 13 Закону № 2473 також не містить визначення моменту завершення імпортової операції, пропонуємо пункт 3 цієї статті доповнити новим абзацом такого змісту:

«Завершенням імпортової операції у випадку ввезення товару на територію України, якщо така продукція згідно із законодавством України підлягає митному оформленню, є дата оформлення митної декларації у митних режимах, що завершують перебування товару під митним контролем, а у разі імпорту робіт (послуг), прав інтелектуальної власності – момент підписання документа, що засвідчує виконання нерезидентом робіт, надання послуг, передавання прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав, призначених для продажу (оплатної передачі)».

Стосовно зарахування до державного бюджету позитивної курсової різниці, що виникає внаслідок продажу уповноваженим банком на міжбанківському валютному України придбаної резидентом валюти у разі порушення ним строків її продажу, необхідно зазначити, що ця вимога передбачена статтею 5 Закону № 185 та діє до введення в дію Закону № 2473.

Разом з тим бухгалтерський облік курсової різниці від перерахунку грошових коштів в іноземній валюті та їх врахування у складі доходів (витрат) здійснюється відповідно до Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193.

В.о. заступника Голови

С. БАМБІЗОВ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон 253-38-22, факс 253-20-33, 253-77-50
e-mail: nbu@bank.gov.ua

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон 253-38-22, факс 253-20-33, 253-77-50
e-mail: nbu@bank.gov.ua

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України

23.08.2018 № 40-0006/46056

На № _____

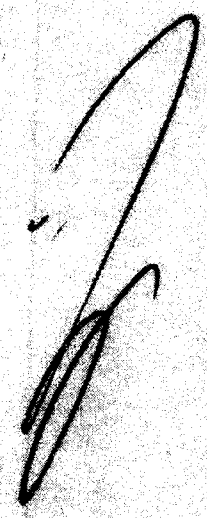
Про розгляд рішення Рахункової палати

У зв'язку з дорученням Кабінету Міністрів України від 23.07.2018 №30034/0/1-18 Національний банк України розглянув рішення Рахункової палати від 26.06.2018 № 15-5 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності виконання повноважень державними органами щодо забезпечення контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог валютного законодавства» (далі – Звіт) та повідомляє.

Позиція Національного банку України з порушень у Звіті питань була вислідена у листі від 21.08.2018 №40-0006/45558 на адресу Рахункової палати (копія листа додається).

Додаток: копія листа Національного банку України від 21.08.2018 №40-0006/45558 на 7 аркушах.

Заступник Голови

О.Є. Ч...

1635222

Шульга Г.О.
5273836

Handwritten text, possibly a date or reference number.

Регулюючий орган
вул. М. Коцюбинського, 7
м. Київ, 01601

Згідно з постановою Верховного Суду України від 19.07.2018 № 18/1872/18-1/18, у частині першій статті 10 Конституції України заборонено встановлювати різницю в оплаті праці за рівноцінними видами роботи між працівниками підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, крім випадків, встановлених законами України.

Згідно з постановою Верховного Суду України від 19.07.2018 № 18/1872/18-1/18, у частині першій статті 10 Конституції України заборонено встановлювати різницю в оплаті праці за рівноцінними видами роботи між працівниками підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, крім випадків, встановлених законами України.

Згідно з постановою Верховного Суду України від 19.07.2018 № 18/1872/18-1/18, у частині першій статті 10 Конституції України заборонено встановлювати різницю в оплаті праці за рівноцінними видами роботи між працівниками підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, крім випадків, встановлених законами України.

Згідно з постановою Верховного Суду України від 19.07.2018 № 18/1872/18-1/18, у частині першій статті 10 Конституції України заборонено встановлювати різницю в оплаті праці за рівноцінними видами роботи між працівниками підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, крім випадків, встановлених законами України.

Згідно з постановою Верховного Суду України від 19.07.2018 № 18/1872/18-1/18, у частині першій статті 10 Конституції України заборонено встановлювати різницю в оплаті праці за рівноцінними видами роботи між працівниками підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, крім випадків, встановлених законами України.

Згідно з постановою Верховного Суду України від 19.07.2018 № 18/1872/18-1/18, у частині першій статті 10 Конституції України заборонено встановлювати різницю в оплаті праці за рівноцінними видами роботи між працівниками підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, крім випадків, встановлених законами України.

На виконання наказу Директору та Законом про розрахунок істотної інформації Національного банку України від 24.03.1999 № 136 затверджено Інструкцію про порядок здійснення контролю за експортними, імпорнтними операціями (далі – Інструкція №136). Ця Інструкція регламентує дії уповноваженого банку щодо здійснення контролю за дотриманням резидентним встановлених законодавством України строків розрахунків за експортними, імпорнтними операціями, а також повноважень банків з контролю експортних, імпорнтних операцій. Ця Інструкція виконується банками державних (контрольованих) банків та банками приватного типу.

Згідно зі статтею 56 Закону про НБУ нормативно-правові акти Національного банку не можуть суперечити законам України та іншим законодавчим актам України, а відповідно до вимог статті 67 Закону про НБУ надання банками та іншими суб'єктами підприємницької діяльності інформації розглянутої не підлягає, крім випадків, передбачених законодавством України, наданню статистичної інформації.

Інформація щодо порушення суб'єктами ЗЕД вимог Закону про розрахунок надається уповноваженими банками Національному банку як головний орган валютного контролю у формі статистичної звітності № 531 «Звіт про порушення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, які перевищали встановлені законодавством строки розрахунків за експортними, імпорнтними операціями» і містить дані про порушення законодавчо встановлених строків розрахунків за експортними, імпорнтними операціями вищезазначеними суб'єктами.

Такі дані, а також інформація щодо звітності по окремому банку згідно зі статтею 60 Закону України «Про банки і банківську діяльність» (далі – Закон про банки) є банківською таємницею, порядок розкриття якої визначений у статті 62 Закону про банки і не передбачає її подання Національним банком, зокрема, Державній фінансовій службі України (далі – ДФСУ).

Крім того, відповідно до Порядку інформації з обмеженим доступом, що не належить до державної таємниці, у системі Національного банку України (стаття 10 Положення Правління НБУ від 14.08.2008 №246) до банківської таємниці відносять зокрема, відомості про містять дані звітності за окремим банком, про зобов'язаність за експортними, імпорнтними і лізинговими операціями резидентів у розрахунок суб'єктів господарювання, крім інформації про факт порушення встановлених термінів розрахунків за експортними та імпорнтними операціями.

Тобто, зважаючи на положення статті 60 «Банківська таємниця» Закону про банки, Національний банк на запити ДФСУ може надавати тільки у Національного банку інформацію щодо фактів порушень конкретними суб'єктами ЗЕД встановлених законодавством строків розрахунків за експортними імпорнтними операціями із зазначеними відомостями, які не є банківською таємницею.

Крім того, відповідно до статті 20 Податкового кодексу України ДФСУ може одержувати, зокрема, від установ Національного банку інформацію про повноваження у встановлені терміни валютної звітності від суб'єктів підприємницької діяльності тільки на підставі рішення суду.

¹ Затверджено постановою Правління Національного банку України від 01.03.2016 № 129.

За невиконання розкриття банківської таємниці банком II власника передбачена кримінальна відповідальність відповідно до статей 231, 232 Кримінального кодексу України.

Таким чином, Національний банк не має правових підстав для надання інформації щодо порушення резидентами законодавчо встановлених строків розрахунків у іноземній валюті під час здійснення експортних операцій та строків надходження продукції за імпорнтними операціями після здійснення платежів у *розріді суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності*.

Зважаючи на вказане, на виконання вимог спільної постанови Кабінету Міністрів України і Національного банку «Про заходи щодо забезпечення контролю за зовнішньоекономічною діяльністю та валютного контролю» від 26.12.2013 № 1044 Національний банк щомісячно надає ДФСУ зведену інформацію щодо порушення резидентами законодавчо встановлених строків розрахунків у іноземній валюті під час здійснення експортних операцій та термінів надходження продукції за імпорнтними операціями після здійснення платежів у *розріді областей України, видів економічної діяльності та країн*.

Розділом 5 Інструкції № 136 визначені порядок та умови надання банками інформації про виявлені у звітному місяці факти порушень строків розрахунків за експортно-імпорнтними операціями клієнтів, враховуючи вимоги законодавства щодо збереження банківської таємниці.

Слід зазначити, що Національний банк України на протязі останніх років неодноразово ініціював питання щодо запровадження інформування банками ДФСУ про порушення резидентами законодавчо встановлених строків розрахунків виключно в електронній формі шляхом унесення змін до Інструкції № 136². Зокрема, Національний банк запропонував врегулювати зазначене питання шляхом надання можливості банкам надсилати ДФС повідомлення, визначені розділом 5 Інструкції №136, в електронному вигляді захищеними каналами зв'язку із застосуванням електронного цифрового підпису та з обов'язковим отриманням від контролюючого органу підтвердження про отримання.

Звертаємо увагу, що з метою недопущення випадків розкриття інформації про порушення резидентами законодавчо встановлених строків розрахунків за експортними, імпорнтними операціями третім особам у результаті надання банками відповідних електронних повідомлень через незахищені канали зв'язку надання такої інформації електронною поштою або в режимі «он-лайн» банками має здійснюватися лише в захищеному (зашифрованому) вигляді з контролем цілісності та з обов'язковим наданням підтвердження про її надходження з електронним підписом отримувача (ДФСУ) з використанням засобів захисту відповідно до законодавства України.

Разом з тим, оскільки ДФСУ не влаштовує перелік даних, які на сьогодні надаються банками відповідно до розділу 5 Інструкції №136, ДФСУ наполягає розкрити інформацію про виявлені факти порушень, яка надається банками контролюючим органам, доповнивши її назвою нерезидента та його резидентом, сумою ввізів/вивізів, видом зовнішньоекономічної операції³.

² Лист Національного банку України від 25.01.2018 №40-0005/4989 на адресу Міністерства Фінансів України та
³ Лист ДФСУ від 01.03.2018 №3237/599-00-14-03-03-16.

Також чиним, враховуючи вимоги Податкового кодексу України, Банку про банк щодо отримання інформації від уповноважених банків повноваженим органом, вважаємо, що надання уповноваженим банкам можливості надіслати інформацію про порушення строків розрахунків за експортними, імпортними операціями суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на адресу ДФСУ в електронному вигляді можуть бути впроваджені в Інструкції №136 лише після внесення відповідних змін до законодавчих актів (у тому числі, до Податкового кодексу України) щодо безперешкодного отримання органами ДФСУ певної інформації для цілей здійснення контролю за дотриманням роз'яснених законодавчо встановлених строків розрахунків за експортними, імпортними операціями.

Одночасно повідомляємо, що у 2013 році Національним Банком було забезпечено надання уповноваженим банками інформації про порушення строків розрахунків за експортними, імпортними операціями в електронному вигляді на електронну адресу ДФСУ за визначеною ДФСУ формою.

За результатами опрацювання запитів уповноважених банків на правочині були виявлені суттєві недоліки в практичній реалізації надісланих банками інформацій, зокрема, процедури отримання ДФСУ від банків інформації, а саме, невідповідності каналів ДФСУ електронної адреси критеріям захищеності, підтвердження неушкодженості отриманих даних тощо.

З метою недопущення розкриття інформації про порушення роз'яснених законодавчо встановлених строків розрахунків третім особам Національний банк припускає надання банками згаданої інформації до зарезервованої ДФСУ електронної пошти.

Разом із тим, Національним Банком проведено ряд зустрічей з ДФСУ та обговорено шляхи удосконалення інформаційного обміну в межах діючого законодавства, врахування попереднього досвіду отримання ДФСУ інформації банків в електронному вигляді та досвіду інформаційної взаємодії з органами державних органів.

Так, схема інформаційної взаємодії щодо надання на запити державних органів інформації про факт порушення законодавчо встановлених строків розрахунків за окремими суб'єктами ЗЕД використовується Національним Банком з Міністерством економічного розвитку і торгівлі (дані – Мінекономіки). Ураховуючи актуальності інформації щодо наявності порушення строків розрахунків окремих суб'єктів ЗЕД дозволяє уникати прийняття рішень про застосування санкцій відповідно до статті 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» до тих суб'єктів ЗЕД, які на звітну дату вже були виключені із переліку порушників.

Також, з метою здійснення банками ефективного валютного контролю на даний час є чинною Угода про інформаційне співробітництво між Державною службою України та Національним банком України від 12.09.2013, згідно з Протоколом №1 до якої щоденно від ДФСУ до банків (особам офіційного забезпечення НБУ) надаються реєстри електронних митних декларацій.

Разом із тим, з метою покращення ситуації, що склалася в країні з валютними операціями втручати за експортними операціями, для більш цілеспрямованого, оперативного регулювання та застосування ДФСУ відповідних мр заходів до порушників законодавчо встановлених строків розрахунків, Національним Банком

періодично інформувати державні органи щодо результатів своєї діяльності, зокрема, експортної заборгованості.

Так, протягом 2016-2018 років направлялися інформація, а саме до Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, ДФСУ, Служби безпеки України, Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики, Міністерства, РНБО щодо негативної тенденції, пов'язаної із збільшенням експортної заборгованості, зокрема, збільшенням експортної виручки на території України, ДФСУ щодо, зокрема, збільшення експортної виручки за період з січня по грудень та сум відшкодованого останнім ПДВ; результати з'явилися інформації щодо стану експортної заборгованості, пропозиції щодо здійснення державних закупівель деяких компаній – експортерів.

Намаганням слід зазначити, що у даний час впровадження заходів стосовно зменшення обсягу інформацією з використанням електронного документообігу в частині інформування Національним банком України та уповноваженими банками ДФСУ та її територіальних органів про порушення суб'єктами зовнішніх операцій валютних операцій має розглядатися через прийняття Закону України від 21.06.2018 № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон № 2473-VIII), який набрав чинності 07 липня 2018 року та вводиться в дію 07 лютого 2019 року.

Норми Закону № 2473-VIII направлені на створення нового режиму валютного регулювання в Україні, що буде використовувати системний підхід до вирішення існуючих проблем правового регулювання у цій сфері та відслідковує країни практикам Європейського Союзу щодо запровадження режиму вільного руху капіталу.

Зокрема, згідно з Законом № 2473-VIII створена відповідна правова база для валютного регуляторного режиму, який запроваджується новою правовою базою щодо забезпечення єдиної державної політики у сфері валютних операцій, зокрема, здійснення валютних операцій на території України, а також здійснення правочинів валютного нагляду, обміну інформацією між суб'єктами валютних операцій, зокрема, органи валютного нагляду, та застосування заходів контролю за порушеннями вимог валютного законодавства.

При цьому, Законом № 2473-VIII визначено, що до 06 січня 2019 року Національному банку України необхідно привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом та забезпечити прийняття відповідних заходів, необхідних для його реалізації.

З урахуванням зазначеного, Національним банком проводиться активна робота із приведення у відповідність всієї бази нормативно-правових актів Національного банку України у сфері валютного регулювання та нагляду.

Таким чином, оскільки на сьогодні здійснюється підготовка нової нормативно-правової бази, яка містить: суттєвих змін у порівнянні із діючою (зокрема, здійснюється розробка та прийняття нових нормативно-правових актів, а не внесення змін у існуючі на сьогодні документи), маємо, що процес здійснення угод, пов'язаних з валютними операціями у діючу нормативно-правову базу верні є необхідним та важливим для виконання державних витрат часу, у тому числі необхідності співпраці із державними органами.

Для сприяння запровадженню комунікативного зв'язку між державними органами та Регуляторною палатою в частині надання інформації та зокрема,

необхідних для виконання Рахунковою палатою своїх повноважень, слід зазначити таке.

Стаття 1 Закону України «Про Рахункову палату» встановлено, що Рахункова палата під керівництвом Верховної Ради України здійснює контроль за виконанням коштів до Державного бюджету України та їх використанням. Аудит здійснюється Рахунковою палатою, за статтею 4 Закону України «Про Рахункову палату», передбачає встановлення фактичного стану справ із задіяння офіційної валюти своєчасності і повноти бюджетних видатків, правильності, результативності, економічності використання бюджетних коштів їх розподілом та одержуваннями, законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень, умовляючи бюджетного процесу, стану внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів.

Слід зазначити, що з урахуванням визначень розпорядника бюджетних коштів та одержувача бюджетних коштів, наведених у Бюджетному кодексі України, Національний банк не є розпорядником бюджетних коштів або їх одержувачем.

Взаємодія Рахункової палати з Національним банком регулюється Законом України «Про Рахункову палату» та Законом про НБУ. Згідно з статтею 12 Закону України «Про Рахункову палату», а саме при здійсненні державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) щодо діяльності Національного банку України та інших фінансових установ Рахункова палата перевіряє та аналізує діяльність Національного банку, інших фінансових установ у частині обслуговування ними коштів Державного бюджету. Рахункова палата в порядку здійснення контролю за виконанням коштів до державного бюджету та використанням коштів державного бюджету здійснює перевірку виконання контрорису доходу і витрат Національного банку.

Згідно зі статтею 76 Закону про НБУ Рахункова палата в порядку здійснення контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та використанням коштів Державного бюджету України здійснює перевірку контрорису адміністративних витрат Національного банку.

Враховуючи зазначене, Національний банк забезпечує наявність повної інформації та документів для виконання повноважень останнього згідно з обсягом, в межах чинного законодавства. Разом із тим, Національний банк не розглядає пропозиції Рахункової палати щодо покращення коштів державного бюджету у разі їх надходження.

Слід також звернути увагу, що на сьогодні чинним в Україні є Декретом про розпорядження резидентами валютних цінностей, що закладено в законодавстві про валютний контроль Указом Президента України від 18.06.1994 № 207 «Про повноваження закону щодо повернення в Україну валютних цінностей, що знаходяться за її межами», статтею 9 Декрету та наказом Міністерства фінансів України від 25.12.1995 № 207 «Про затвердження форми Декларации валютні цінностей доходу та майна, що належать резиденту України і знаходяться за її межами».

У зв'язку із змінами у валютному законодавстві Національним банком України від 12.07.2018 № 40-0006/38073 та Державною фінансовою службою України від 12.07.2018 № 21206/799-99-14-05-02-17 відомлено із змінами в

свідоцтва від 17.04.2003 № 39-911/1929-2823, 3368/523-5316 "Про внесення Декларації про валютні цінності, доходи та майно, що належить резиденту України згідно з п. 1 ст. 23 Закону "Про валюту і грошові операції", у зв'язку із закриттям актуальності статті 10 цього положення".

Також інформуємо, що в рамках Закону № 2473-VIII з 07.02.2019 встановлено вимоги до декларування суб'єктами підприємств діяльності валютних цінностей та іншого майна, що знаходяться за кордоном.

Заступник Голови
Національного банку України

О. С. Чурко

